

Αριθμ. Πρωτ. ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ: 5132
Αριθμ. Πρωτ. Αίτησ. Κατ. Εγγράφων: 929
Ημερομ. Κατάθεσης: 6/5/2025

ΕΡΩΤΗΣΗ & ΑΚΕ

ΠΡΟΣ: Τον κ. Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Θέμα: «Αντιπεριβαλλοντικός και αναχρονιστικός σχεδιασμός για την κατασκευή μονάδων καύσης απορριμμάτων στην Ελλάδα».

Η διαχείριση αστικών αποβλήτων αποτελεί κρίσιμο και σημαντικό περιβαλλοντικό και οικονομικό ζήτημα για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία έχει αναπτύξει θεσμικό πλαίσιο και έχει εκδώσει μία σειρά Οδηγιών για τη διαχείριση αστικών αποβλήτων που στοχεύει στη μείωση της παραγωγής αποβλήτων, στην αύξηση της ανακύκλωσης και στη μέγιστη μείωση της ταφής.

Οι κυριότερες προβλέψεις και οι σημαντικότεροι στόχοι των εν λόγω οδηγιών αφορούν τα εξής:

- Προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση των αστικών αποβλήτων κατά 65% έως το 2035 (τα κράτη μέλη με χαμηλές επιδόσεις στην ανακύκλωση μπορεί να μεταθέσουν την επίτευξη του στόχου έως 5 χρόνια αργότερα, δηλαδή ως το 2040).
- Ανακύκλωση του 70% του συνόλου των αποβλήτων συσκευασίας έως το 2030.
- Η ποσότητα των αστικών αποβλήτων που καταλήγει σε χώρους υγειονομικής ταφής δεν θα πρέπει να ξεπερνά το 10% επί της συνολικής ποσότητας έως το 2035, ενώ κράτη μέλη που αποθέτουν σήμερα σε μεγάλο βαθμό τα απορρίμματά τους σε ΧΥΤΑ μπορούν να πάρουν παράταση υλοποίησης του στόχου για 5 χρόνια, δηλαδή ως το 2040,
- Απαγορεύεται από το 2021 η διάθεση στην αγορά μιας σειράς προβληματικών πλαστικών μιας χρήσης, όπως πιάτα και μαχαιροπήρουνα, καλαμάκια, δοχεία από φελιζόλ, κοκ, και λαμβάνονται μέτρα για τον περιορισμό και την ορθή διαχείριση πληθώρας άλλων πλαστικών ειδών (ποτήρια και δοχεία, μπουκάλια) με ανάπτυξη νέων διαδικασιών και μεθόδων διαχείρισης,
- Δίδεται έμφαση στην πρόληψη παραγωγής αποβλήτων και στην υλοποίηση λύσεων στα ανώτερα στάδια της ιεραρχίας διαχείρισης αστικών αποβλήτων,

- Ενισχύεται η διευρυμένη ευθύνη παραγωγού,
- Επιβάλλεται η χωριστή διαλογή βιολογικών αποβλήτων και σειράς άλλων ρών αποβλήτων.

Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, που εκδόθηκε τον Δεκέμβριο του 2019, **παρότι δεν μπορεί να θεωρηθεί επαρκής για τις προκλήσεις των καιρών**, αποτελεί μια νέα αναπτυξιακή στρατηγική που έχει ως στόχο ως το 2050 να έχουν μηδενιστεί οι καθαρές εκπομπές αερίων θερμοκηπίου και να έχει αποσυνδεθεί η οικονομική ανάπτυξη από τη χρήση των πόρων. Στο επίκεντρο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας βρίσκεται η κυκλική οικονομία.

Το Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΕΣΔΑ) ασπάζεται τους στόχους της ΕΕ, όπως αναφέρθηκαν πιο πάνω, αλλά επιπρόσθετα ορίζει ότι έως το 2030 θα θάβεται μόλις το 10% των αστικών αποβλήτων.

Βάσει του ΕΣΔΑ λοιπόν, η Ελλάδα δεσμεύεται ότι θα επιτύχει τον ευρωπαϊκό στόχο εκτροπής από την ταφή 10 χρόνια νωρίτερα, δηλαδή το 2030, αντί για το 2040. **Αυτή η τόσο φιλόδοξη δέσμευση δημιουργεί σοβαρούς προβληματισμούς.**

Ο ορισμός τόσο σύντομου χρονικού διαστήματος για την επίτευξη του στόχου εκτροπής από την ταφή και λαμβάνοντας υπόψη την ανυπαρξία της πρόληψης και της ανακύκλωσης, **επί της ουσίας πριμοδοτεί την καύση απορριμμάτων** ώστε να καταστεί βασική μέθοδος διαχείρισης. Τέσσερις περιβαλλοντικές οργανώσεις την περίοδο διαβούλευσης για το ΕΣΔΑ το 2020 είχαν σχολιάσει με καυστικό τρόπο ότι το Εθνικό Σχέδιο φαντάζει σαν ένα μανιφέστο υπέρ της καύσης, χωρίς διάθεση να αλλάξει τα κακώς κείμενα που έχουν συσσωρευτεί.

Η τροποποίηση του ΕΣΔΑ δε το 2023 κάνει πιο καίρια αυτή την παρατήρηση καθώς δίνεται η δυνατότητα στην ιδιωτική πρωτοβουλία να κατασκευάσει και να λειτουργήσει Μονάδες Ενεργειακής Αξιοποίησης ήτοι καύσης καθώς και η δυνατότητα καύσης σύμμεικτων αποβλήτων, παρότι κάτι τέτοιο έρχεται σε πασιφανή αντίθεση με την κυκλική οικονομία και καταστρατηγεί την ιεραρχία διαχείρισης αποβλήτων.

Ειδικότερα η Κυβέρνηση έχει εντάξει στο ΕΣΔΑ πρόβλεψη για τη δημιουργία (ενδεικτικά τουλάχιστον 3-4) μονάδων καύσης σε διάφορες Περιφέρειες της χώρας,

όπου το ΥΠΕΝ έχει την αποφασιστική αρμοδιότητα για τον αριθμό και την χωροθέτηση σε επίπεδο Περιφέρειας ή και Διαπεριφερειακά έναντι των υπόλοιπων εμπλεκομένων.

Παρά το γεγονός ότι η καύση με ανάκτηση ενέργειας προβλέπεται στην ευρωπαϊκή ιεραρχία διαχείρισης αποβλήτων, είναι σαφές ότι αποτελεί επιλογή ύστατης ανάγκης, επιτρεπτή μόνο για τα μη ανακυκλώσιμα υπολείμματα, και όχι εναλλακτική της ανακύκλωσης.

Αξίζει επιπρόσθετα να σημειωθεί πως το ΕΣΔΑ δεν προβαίνει σε μακροπρόθεσμη τεchnοοικονομική ανάλυση της βιωσιμότητας του. Το εθνικό σχέδιο περιέχει μια σελίδα παράθεσης εκτιμήσεων για το κόστος υλοποίησης των επενδύσεων που προβλέπονται, κι εκεί **προκύπτει πως η μερίδα του λέοντος των οικονομικών πόρων (σχεδόν 80%) προγραμματίζεται να κατευθυνθεί στα κατώτερα στάδια της ιεραρχίας διαχείρισης αποβλήτων και μόλις το 20% στα ανώτερα στάδια (πρόληψη, επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση).**

Πρόσφατα σε δημοσιεύματα του τύπου αποκαλύφθηκαν οι προθέσεις του ΥΠΕΝ για τον σχεδιασμό έξι μονάδων καύσης απορριμμάτων που εξετάζονται να χωροθετηθούν στις παρακάτω εξής περιοχές:

- **Αττική:** Εξυπηρέτηση της υπόλοιπης Αττικής, των νησιών του Βορείου Αιγαίου και τμημάτων των Κυκλάδων και των Δωδεκανήσων.
- **Βοιωτία:** Κάλυψη τμημάτων της Στερεάς Ελλάδας και της Δυτικής Αττικής, με δυναμικότητα 186.000 τόνων ετησίως.
- **Κοζάνη (Πτολεμαΐδα):** Εξυπηρέτηση Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας, Ηπείρου, Θεσσαλίας και Κέρκυρας, με δυναμικότητα 288.000 τόνων.
- **Πελοπόννησος:** Σε μία από τις περιφερειακές ενότητες Αρκαδίας, Ηλείας ή Αχαΐας, καλύπτοντας τις περιφέρειες Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου και το Ιόνιο (πλην Κέρκυρας), με δυναμικότητα 154.000 τόνων.
- **Ροδόπη:** Κάλυψη όλης της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης, με δυναμικότητα 62.000 τόνων.
- **Ηράκλειο:** Εξυπηρέτηση όλης της Κρήτης, της Σαντορίνης, της Καρπάθου και της Ρόδου, με δυναμικότητα 140.000 τόνων ετησίως.

Η πρώτη μονάδα σχεδιάζεται να κατασκευαστεί στην Πτολεμαΐδα, με επένδυση 300 εκατομμυρίων ευρώ και προβλεπόμενη παραγωγή ενέργειας 38 MW, επεξεργαζόμενη 280.000 έως 300.000 τόνους αποβλήτων ετησίως

Η επιλογή της κυβέρνησης να επενδύσει σε τέτοιες μονάδες, χωρίς να έχει καλύψει στοιχειώδεις στόχους ανακύκλωσης, εγείρει σοβαρά ερωτήματα και ανησυχία για τον προσανατολισμό της εθνικής πολιτικής.

Με τις πολιτικές αυτές η **ελληνική κοινωνία και οικονομία, με μονάδες για τις οποίες θα έχουν υπογραφεί αυστηρές ρήτρες εγγυημένων εσόδων, σε περίπου 10-20 έτη** θα έρθει αντιμέτωπη με ένα στρατηγικό λάθος και θα κληθεί να πληρώσει το ανάλογο τίμημα.

Εξίσου σοβαρός είναι και προβληματισμός που γεννάται για τη Δημόσια Υγεία. Είναι αφελές να υποστηρίζεται ότι τα φίλτρα υψηλής τεχνολογίας επαρκούν για την εξουδετέρωση των επικίνδυνων εκπομπών. Το μίγμα των αερίων της καύσης και τα υπολείμματα αυτής (π.χ. η τοξική στάχτη που αντιστοιχεί περίπου στο 10% του όγκου των απορριμμάτων) περιέχουν επικίνδυνες ουσίες όπως διοξίνες και βαρέα μέταλλα, οι οποίες έχουν αποδεδειγμένα αρνητικές επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία.

Η τοποθέτηση τέτοιων μονάδων σε μικρή απόσταση από οικιστικές ζώνες επιτείνει τον κίνδυνο, με το κοινωνικό και οικονομικό κόστος των συνεπειών στην υγεία να ξεπερνά κατά πολύ τα ενδεχόμενα οφέλη της καύσης. Συνεπώς, η προώθηση της καύσης ως μέσο διαχείρισης αποβλήτων αποτελεί επισφαλή επιλογή που υπονομεύει το θεμελιώδες δικαίωμα των πολιτών στην υγεία.

Η εμπειρία από άλλες χώρες της ΕΕ και οι τάσεις της ευρωπαϊκής περιβαλλοντικής πολιτικής δείχνουν πως η καύση:

- Δεσμεύει τεράστιους όγκους αποβλήτων για δεκαετίες, αποθαρρύνοντας την ανακύκλωση και την πρόληψη.
- Παράγει σημαντικές εκπομπές CO₂ και αέριων ρύπων, ακόμη και με σύγχρονα φίλτρα.
- Ενδέχεται σύντομα να ενταχθεί στο Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών (EU ETS), αυξάνοντας κατακόρυφα το κόστος λειτουργίας.

- Δυσκολεύει την υλοποίηση των στόχων της κυκλικής οικονομίας και της πράσινης μετάβασης.

Εξάλλου, εννέα χώρες της ΕΕ έχουν ορίσει τέλος αποτέφρωσης, ενώ η Ολλανδία έχει εξισώσει το τέλος αποτέφρωσης με το τέλος ταφής. Η λογική του ορισμού τέλους αποτέφρωσης για την Ελλάδα αφορά κυρίως την αποτροπή επενδύσεων στα χαμηλότερα στάδια της ιεραρχίας και θα δώσει το στίγμα γύρω από το που θέλει και πρέπει να κινηθεί η χώρα τα επόμενα τριάντα χρόνια.

Επειδή η δημιουργία μονάδων καύσης στη διαχείριση των αποβλήτων, απομακρύνει τη χώρα μας από τους πρωταρχικούς στόχους της Ε.Ε. για την ανακύκλωση και την πρόληψη,

Επειδή είναι σημαντικό να κατανοηθεί πως η καύση ανακυκλώσιμων υλικών είναι κατά της αρχής της κυκλικότητας και πως δεν μπορεί να θεωρηθεί επαρκής και βιώσιμη λύση στο πλαίσιο της κυκλικής οικονομίας,

Επειδή η διεθνής εμπειρία δείχνει ότι οι χώρες που επένδυσαν σε καύση στο παρελθόν, σήμερα προσανατολίζονται στην κυκλική οικονομία και την ανακύκλωση,

Επειδή η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξετάζει την ένταξη της καύσης στο Σύστημα Εμπορίας Εκπομπών (ETS), γεγονός που θα επιβαρύνει οικονομικά τις σχετικές υποδομές με συνέπεια το κόστος αυτό να μετακυλήσει στους πολίτες,

Επειδή η καύση παράγει εκπομπές CO₂ και τοξικών αερίων, δημιουργεί οικονομική εξάρτηση από την παραγωγή αποβλήτων και αντιστρατεύεται την κλιματική ουδετερότητα,

Επειδή η διαχείριση των αστικών αποβλήτων θα πρέπει να αποτελέσει σημείο σύγκλισης για όλες τις δημοκρατικές πολιτικές δυνάμεις, καθώς η προβληματική διαχείριση μπορεί να φέρνει πολλά κέρδη σε λίγους, αλλά προκαλεί πολλαπλάσια βλάβη στα δημόσια οικονομικά, στο περιβάλλον και στην υγεία των πολιτών,

Επειδή, η κάυση απορριμμάτων εγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους για το περιβάλλον και την Δημόσια Υγεία,

Ερωτάται ο κ. Υπουργός:

1. Προτίθεται η Κυβέρνηση να αναθεωρήσει τον σχεδιασμό για τις μονάδες καύσης;
2. Πώς σκοπεύει να εξασφαλίσει ότι οι μονάδες δεν θα υπονομεύσουν τις προσπάθειες για ανακύκλωση;
3. Έχουν πραγματοποιηθεί μελέτες σκοπιμότητας, περιβαλλοντικής επίπτωσης και κοινωνικής αποδοχής;
4. Θα τεθούν σε δημόσια διαβούλευση τα κριτήρια βιωσιμότητας των υποδομών αυτών, γιατί μέχρι στιγμής ο διάλογος γίνεται πίσω από κλειστές πόρτες;
5. Ποιο είναι το προϋπολογιζόμενο κόστος για τις έξι μονάδες που σχεδιάζονται, ποιο το χρηματοδοτικό πλαίσιο και ποιος θα φέρει το κόστος αν ενταχθούν στο ETS;
6. Είναι διατεθειμένη η κυβέρνηση να θεσπίσει τέλος αποτέφρωσης προκειμένου να σταματήσει ο εν λόγω τρόπος διαχείρισης αποβλήτων να θεωρείται ελκυστικός σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα από διάφορους συμβαλλόμενους στη διαχείριση των αστικών αποβλήτων;
7. Ποιο είναι το χρονοδιάγραμμα κατασκευής ΜΕΑ και ΜΑΑ ανά περιφέρεια και ποιο το κόστος που προϋπολογίζεται;

Επιπλέον, καλείται ο κ. Υπουργός όπως καταθέσει τα κάτωθι έγγραφα:

1. Τη μελέτη σκοπιμότητας για τη δημιουργία δικτύου μονάδων «ενεργειακής αξιοποίησης αστικών σύμμεικτων αποβλήτων».

Οι ερωτώντες Βουλευτές

Παναγιού (Γιώτα) Πούλου

Βουλευτής Βοιωτίας

Αλέξανδρος Αυλωνίτης

Βουλευτής Κερκύρας

Κυριακή Μάλαμα

Βουλευτής Χαλκιδικής

Δρ. Μιχαήλ Χουρδάκης

Βουλευτής Α' Θεσσαλονίκης

Ραλλία Χρηστίδου

Βουλευτής Β3 Τομέα Αττικής